

Representantforslag 29 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Jorid Holstad Nordmelan, Hadia Tajik, Ingvild Kjerkol, Torgeir Micaelsen, Ruth Grung, Freddy de Ruiten og Tove Karoline Knutsen

Dokument 8:29 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorid Holstad Nordmelan, Hadia Tajik, Ingvild Kjerkol, Torgeir Micaelsen, Ruth Grung, Freddy de Ruiten og Tove Karoline Knutsen om lavterskel psykisk helsetilbud i alle kommuner

Til Stortinget

Bakgrunn

Ungdomstiden er en sårbar tid. Mange strever med overgangen fra barndom til voksenliv. Vi vet at psykiske problemer er en viktig grunn til det store frafallet i videregående skole og til tidlig uføretrygd. Ifølge Folkehelseinstituttet (FHI) har om lag 15–20 prosent av barn og unge symptomer som angst, depresjon og atferdsforstyrrelser. Flere studier tyder på en økning i depressive symptomer blant jenter, selv om forskningen ikke er entydig på om psykiske problemer øker blant unge.

Halvparten av befolkningen opplever en psykisk lidelse i løpet av livet, og 70 000 barn og unge har psykiske lidelser som krever behandling. Heldigvis kan de vanligste og mest kostnadskrevene psykiske lidelsene forebygges (FHI).

Når noe er vanskelig, må det være lett å få hjelp. Det er avgjørende at kommunene kan tilby lavterskel og lett tilgjengelig hjelp, god informasjon om hjelpetiltak og sammenhengende hjelpetjenester på tvers av faggrupper, sektorer og nivåer med tanke på tidlig innsats mot uheldig skjevutvikling hos barn, ungdom og voksne. Slike tilbud må være innrettet på en måte som gjør at det oppleves som naturlig for alle å ta kontakt.

Helsedirektoratet definerer lavterskeltjenester i psykisk helsearbeid som følger:

- direkte hjelp uten henvisning, venting og lang saksbehandlingstid,
- kan oppsøkes av brukere uten betalingsevne,
- tilgjengelig for alle,
- kan tilby tidlige og adekvate tiltak, samt være en «los» videre i systemet,
- har personell med kompetanse til å oppfylle tjenestens formål,
- ha åpningstid tilpasset målgrupper og formål,
- høy grad av brukerinvolvering og aksept for brukers ønsker/behov, og
- fremstår som et synlig, tydelig, hensiktsmessig og tillitvekkende sted for innbyggerne å benytte.

Erfaringer fra kommuner som lykkes med lavterskeltilbud

Det finnes flere kommuner i dag som har gode lavterskeltilbud for sine innbyggere, men ikke alle kommuner har fått på plass et godt fungerende og samarbeidende system. Felles for de kommunene som lykkes, er at kommunene tar utgangspunkt i den enkeltes behov og samordner tjenestene. Mange driver også oppsøkende virksomhet overfor familier i faresonen. Tjenestene er lett tilgjengelige, det er tydelig hvor man skal ta kontakt, og man blir ikke sendt ut eller videre uten at man er rettleidet og ivaretatt. Det må være enkelt å komme i kontakt med tjenesten. Folk unngår å søke hjelp hvis det blir for vanskelig. Tverrfaglige og helhetlige tiltak må ta utgangspunkt i viktige fellesarenaer som familien, barnehagen, skolen og arbeidsplassen.

For at tilbudet skal treffe best mulig bør det være tverrfaglig, også med tanke på å gi et helhetlig tilbud basert på ulik kompetanse og erfaring. Budsjetterings- og finansieringssystemene må understøtte tverrfaglighet og oppgavedeling på tvers av tjenester. I dag jobber mange aktører i stor grad med de samme

barna, ungdommene og familiene. Barnehagen, skolen, Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), helses-tasjonen, Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP), Nav, barneverntjenesten, familievernet, samt andre aktører i kommunen og spesialisthelsetjenesten, kan alle langt på vei være involvert i én enkelt sak. Det må etableres bedre samarbeidsstrukturer mellom disse og andre relevante aktører, som fysioterapeuter, ernæringsfysiologer, psykologer og fastleger. I flere kommuner har man lyktes med å samle mange av disse aktørene under ett tak for å forsterke samhandlingen mellom dem.

Eksempler på gode tiltak

Ung Arena er et Oslo-basert prosjekt rettet mot barn og unge mellom 12 og 25 år som trenger rådgivning, behandling, støtte og hjelp ut ifra sin livssituasjon. Dette kan være ensomhet, hverdagsutfordringer, vanskelig livssituasjon, traumer, vold/overgrep, psykiske problemer, rus, skolefracfall, mobbing, spiseforstyrrelser og usikkerhet rundt seksualitet/sek-suell helse. Ung Arena arbeider etter noen viktig prinsip-per, som har overføringsverdi til andre kommuner:

- mulighet for anonymitet og elektronisk kontakt,
- ung-til-ung metodikk og erfaringskonsulenter,
- reell samhandling med frivillige som deltar og er en del av bemanningen,
- lavterskeltilbud/korttidsbehandling,
- tjenester som kommer til ungdommen,
- sømløs overgang til andrelinjen i helsetjenestene, og
- unge kan om ønskelig få en kontaktperson som følger den enkelte så lenge man har behov.

Stangehjelpa er et eksempel på et helsefremmen-de tiltak kalt Familiens hus, og er et vellykket lavters-keltilbud. Her jobber mange forskjellige faggrupper samlet under ett tak, med få skott mellom yrkesgrup-pene. Stangehjelpa tilbyr blant annet foreldreveiled-ning, familiesamtaler og samtaler med barn, unge og voksne individuelt, kompetanseheving, angstmest-ringskurs og depresjonsmestringskurs, treningsgrup-per, hjelp til rusavhengige, psykologtjenester for eldre og psykososial krisehjelp, i tillegg til at de ar-beider forebyggende. En evaluering av resultatene til Stangehjelpa fra 2013 viste at fire av fem som tok kontakt med dem, fikk det bedre.

Terskelen for å søke hjelp må senkes, uansett hvor man bor

Mennesker lever ikke sektorinndelte liv. Familier i Norge i dag er ulike i sammensetning og har ulike, mangfoldige og ofte sammensatte behov når de kom-mer i en situasjon der de trenger hjelp. Mange syns det er vanskeligere å be om hjelp når man opplever en tung tid, enn ved en influensa eller et benbrudd. En samling av flere tjenester i ett hus eller på ett om-råde kan gjøre det lettere for familier, barn og unge å vite hvor de skal gå hvis de trenger hjelp, og uten at problemet må være for stort. Det er nødvendig med et sted man kan oppsøke hjelp uten å trenge henvis-ning eller måtte forholde seg til andre inntakskriteri-er, slik at alle som ønsker det, kan få hjelp uten å måt-te bli satt på venteliste.

Det må være rom for lokale tilpasninger slik at kommuner og ansatte kan bruke egne erfaringer og vurderinger når lavterskeltilbudet etableres og utvik-les videre. Ansatte må gis tillit i vurderingen av hvil-ke behov og tiltak som passer den enkelte, men det må også kunne gi resultater som kan etterprøves. Et viktig krav til innhold må også være at tilbudet bidrar både overfor enkeltindivider og i forebyggende fol-kehelsearbeid.

Det er avgjørende at det gjøres lettere å få god hjelp tidlig, og at tilgangen på hjelp ikke er avhengig av hvor man bor. Derfor mener forslagsstillerne at det må etableres lavterskel psykisk helsetilbud med mulighet for drop-in i alle kommuner, enten som en del av et samarbeid mellom flere kommuner, eller som et selvstendig tilbud i den enkelte kommune.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen sørge for at det etable-res lavterskel psykisk helsetilbud til barn, unge og fa-milier i alle kommuner. Tiltakene kan realiseres gjen-nom etablering av Familiens hus og/eller andre lett tilgjengelige tjenester. Tjenestene må være flerfagli-ge og tverretatlige, slik at man sikrer barn, unge og familier gode og helhetlige tjenester.

19. desember 2016

Jorid Holstad Nordmelan
Torgeir Micaelsen
Freddy de Ruiter

Hadia Tajik

Ingvild Kjerkol
Ruth Grung
Tove Karoline Knutsen

